

PROGRAM DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZY
Z ZAKRESU PRZEDMIOTU
FUNKCJONOWANIE OSOBISTE I SPOŁECZNE
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 5 W CZĘSTOCHOWIE
II ETAP EDUKACYJNY

Opracowała:

mgr Justyna Sudnik – Wrzód

WSTĘP

Program nauczania z zakresu przedmiotu Funkcjonowanie Osobiste i Społeczne dla II etapu edukacyjnego powstał w oparciu o Podstawę Programową Kształcenia Ogólnego dla Uczniów z Niepełnosprawnością Intelektualną w Stopniu Umiarkowanym i Znacznym (zał. nr 3) z dnia 14 lutego 2017 roku.

Program ten przeznaczony jest do realizacji w klasach IV- VIII Szkoły Podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Zawiera on ogólne założenia i kierunki pracy dydaktyczno wychowawczej skierowane do zespołu uczniów będących w stanie opanować podstawowe techniki szkolne na poziomie elementarnym.

Osią wszystkich oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych jest wspieranie wszechstronnego rozwoju, rozwijanie kompetencji osobistych, komunikacyjnych i społecznych uczniów. Nauczyciel dokonując wyboru tematyki zajęć, metod, form pracy i środków dydaktycznych kieruje się przede wszystkim wieloaspektową znajomością funkcjonowania ucznia, jego możliwościami i potrzebami rozwojowymi. Dostosowuje oddziaływania edukacyjne do rzeczywistych możliwości i potrzeb ucznia. Wszystkie oddziaływania pedagogiczne oparte są na metodach mających na celu aktywizowanie ucznia w procesie uczenia się. Działania nauczyciela mają charakter zintegrowanych oddziaływań wewnątrzprzedmiotowych co oznacza korelację treści zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych.

CELE EDUKACYJNE

Nadrzędnym celem oddziaływań edukacyjnych w pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanymi i znacznym jest budowanie jego tożsamości, rozwijanie autonomii i poczucia własnej godności.

Edukacja ucznia z niepełnosprawnością intelektualną ma za zadanie wdrażanie go do czynnego udziału w życiu społecznym poprzez rozumienie i przestrzeganie ogólnie przyjętych norm i zasad oraz wyposażenie w takie umiejętności i wiadomości, które pozwolą mu – zgodnie z własnymi możliwościami – na samodzielną i niezależną egzystencję.

Najważniejszymi celami edukacji ucznia z niepełnosprawnością intelektualną jest:

- budowanie systemu komunikacji i rozwijanie kompetencji komunikacyjnych tak aby mógł porozumiewać się z otoczeniem w sposób werbalny i pozawerbalny w najpełniejszy sposób również z wykorzystaniem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji
- zdobycie przez ucznia maksymalnej samodzielności z zakresu zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych
- budowanie poczucia własnej godności a przede wszystkim zaradności życiowej na miarę własnych potrzeb i możliwości
- pełne uczestnictwo w życiu społecznym na równi z innymi członkami danej zbiorowości zgodnie z ogólnie przyjętymi normami i zasadami współżycia w grupie
- nabywanie umiejętności i sprawności przydatnych w dorosłym życiu

CELE SZCZEGÓŁOWE

- rozwijanie i doskonalenie umiejętności porozumiewania się w sposób werbalny i pozawerbalny
- kształtowanie i doskonalenie poprawnej wymowy
- rozwijanie i doskonalenie słownictwa czynnego i biernego
- kształtowanie, rozwijanie i doskonalenie kompetencji społecznych
- rozwijanie i doskonalenie umiejętności w zakresie samoobsługi w zakresie techniki spożywania i przyrządzania posiłków, higieny osobistej, czynności fizjologicznych, ubierania się oraz ochrony zdrowia przed czynnikami szkodliwymi
- kształtowanie i rozwijanie postaw prozdrowotnych

- poznawanie najbliższego środowiska społeczno - kulturalnego-wdrażanie do społecznie akceptowanego sposobu bycia
- przygotowanie ucznia na miarę jego możliwości do pełnienia określonych ról społecznych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności praktycznego stosowania pojęć przestrzennych, ilościowych, jakościowych, czasowych oraz podstawowych pojęć matematycznych
- wdrażanie i doskonalenie umiejętności samodzielnego i bezpiecznego korzystanie z urządzeń socjalnych i technicznych powszechnego użytku zgodnie z ich przeznaczeniem
- rozwijanie i doskonalenie sprawności manualnych, orientacji przestrzennej i w schemacie ciała, koordynacji wzrokowo-ruchowej, koncentracji uwagi oraz percepcji wzrokowej i słuchowej
- rozwijanie indywidualnych zdolności i zainteresowań
- rozwijanie umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego
- nabywanie i kształtowanie umiejętności kontroli własnych zachowań oraz radzenia sobie w różnych sytuacjach społecznych
- przybliżanie tradycji i obyczajów lokalnych i narodowych

TREŚCI EDUKACYJNE

Funkcjonowanie osobiste i społeczne to przedmiot w trakcie realizacji którego uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności praktyczne z zakresu następujących obszarów tematycznych:

- Ja
- Ja i toczenie
- To co mnie wspiera

Zajęcia te mają na celu wszechstronny rozwój uczniów, przygotowanie ich do pełnienia różnorodnych ról społecznych oraz wyposażenie ich w umiejętności i sprawności pozwalające osiągnąć – na miarę własnych możliwości – pełnię samodzielności w życiu codziennym. Treści nauczania i wychowania uczniów z niepełnosprawności intelektualną dostosowane są do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i podporządkowane aktualnemu poziomowi rozwoju psychofizycznego ucznia.

Układ treści w programie ma charakter spiralny co oznacza , że te same treści będą powtarzać się w kolejnych latach nauki na różnych poziomach edukacji. Układ treści

uwzględnia zasadę stopniowania trudności co pozwoli na pogłębianie umiejętności zgodnie z wzrastającymi możliwościami i potrzebami ucznia. Zakres treści ulega poszerzeniu w miarę nabywania przez uczniów wiadomości, umiejętności i sprawności.

Treści edukacyjne zostały ujęte w następujących obszarach tematycznych:

OBSZAR: JA

- nabywanie umiejętności budowania własnej autonomii-kształtowanie własnego ja , identyfikacja z płcią, imieniem i nazwiskiem
- doskonalenie umiejętności w schemacie ciała oraz przestrzeni
- nabywanie umiejętności rozumienia zmian ciała w kolejnych cyklach życia
- nabywanie i doskonalenie umiejętności sygnalizowania głodu i pragnienia w każdy możliwy dla ucznia sposób zrozumiały dla otoczenia
- nabywanie umiejętności i doskonalenie techniki spożywania posiłków
- nabywanie i doskonalenie umiejętności przygotowania - również według instrukcji- i podawania posiłków
- umiejętność posługiwania się sztućcami
- nabywanie i doskonalenie umiejętności kulturalnego zachowania się przy stole
- nabywanie i doskonalenie rozpoznawania, wskazywania i nazywania poszczególnych artykułów spożywczych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności estetycznego spożywania i posiłków i utrzymania najbliższego otoczenia w czystości
- nabywanie umiejętności zakładania i ściągania odzieży i obuwia
- nabywanie i doskonalenia umiejętności dobierania odpowiedniego stroju do pogody
- nabywanie i doskonalenie umiejętności dbania o wygląd zewnętrzny i stan odzieży
- nabywanie i doskonalenie umiejętności samodzielnego dbania o higienę osobista w zakresie mycia i wycierania ciała oraz higieny jamy ustnej
- nabywanie i doskonalenie umiejętności zgłaszania i samodzielnego załatwiania potrzeb fizjologicznych
- wdrażanie do poszanowania intymności innych osób
- nabywanie umiejętności sygnalizowania złego samopoczucia
- nabywanie umiejętności rozpoznawania emocji i adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych

OBSZAR: JA I OTOCZENIE

- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania członków swojej rodziny z uwzględnieniem ról społecznych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania czynności i zajęć domowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania pomieszczeń domowych oraz wyposażenia mieszkania
- nabywanie i doskonalenie umiejętności porządkowania pomieszczeń z wykorzystaniem środków czystości i sprzętu sprzątającego
- nabywanie i doskonalenie umiejętności samodzielnego-na miarę możliwości ucznia- i bezpiecznego korzystania z miejsc użytku publicznego
- nabywanie i doskonalenie umiejętności nawiązywania relacji z nauczycielami, rówieśnikami i pracownikami szkoły
- nabywanie i doskonalenie umiejętności przestrzegania zasad panujących w szkole i klasie oraz norm współżycia w grupie
- wdrażanie do funkcjonowania w uporządkowanej strukturze dnia
- nabywanie i doskonalenie umiejętności uczestniczenia w uroczystościach i imprezach szkolnych- wdrażanie do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły
- nabywanie i doskonalenie umiejętności komunikowania się w sposób werbalny i pozawerbalny z wykorzystaniem różnych form komunikacji alternatywnej
- nabywanie i doskonalenie umiejętności i motywowanie uczniów do wchodzenia w interakcje z nauczycielem
- nabywanie i doskonalenie umiejętności porozumiewania się dialogiem
- nabywanie i doskonalenie umiejętności zadawania i odpowiadania na pytania
- poznawanie swojej miejscowości
- nabywanie i doskonalenie umiejętności korzystania ze środków lokomocji-wdrażanie do bezpiecznego i właściwego zachowania się
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania barw i symboli narodowych-wdrażanie do poszanowania
- rozwijanie poczucia przynależności do kraju
- wdrażanie do udziału w niektórych świętach narodowych, religijnych i okolicznościowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania pór roku

- poznawanie świata roślin i zwierząt
- wdrażanie do zachowań proekologicznych
- wdrażanie do przestrzegania zdrowego trybu życia

Nabywanie i doskonalenie umiejętności korzystania z chusteczek higienicznych

- nabywanie i doskonalenie umiejętności higienicznych przed kontaktem z żywnością oraz po skorzystaniu z toalety
- wdrażanie do przestrzegania prawidłowej postawy ciała
- poznanie pracy lekarzy specjalistów
- nabywanie umiejętności planowania i robienia zakupów w różnego rodzaju sklepach
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania niektórych nominałów pieniężnych
- poznawanie niektórych punktów usługowych- poznawanie zawodów i czynności z nimi związanych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności posługiwania się prostymi narzędziami – nożyczki, młotek, dziurkacz, spinacz
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi urządzeń RTV i AGD codziennego użytku – radio, odkurzacz, suszarka do włosów, radiomagnetofon
- wdrażanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas pracy z narzędziami i ze sprzętem domowym
- nabywanie i doskonalenie obsługi komputera w dostępnym dla ucznia zakresie
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi prostych edytorów graficznych i tekstowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi prostych gier komputerowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi przeglądarek internetowych
- wdrażanie do bezpiecznego zachowania w sieci i podczas obsługi urządzeń technicznych
- wdrażanie do bezpiecznego zachowania się w sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu a także nauka odpowiedniego reagowania w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych
- ważne numery alarmowe
- wdrażanie do przestrzegania i stosowania się do znaków drogowych, symboli i oznaczeń
- wdrażanie do właściwego zachowania w różnych miejscach i sytuacjach – kino, teatr, filharmonia, wystawy
- aktywizowanie do udziału i tworzenia własnych prac artystycznych
- nabywanie wiadomości i umiejętności praktycznych związanych z okresem dojrzewania
- wdrażanie do bycia odpowiedzialnym i pomagania innym

- nabywanie umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego
- nabywanie i doskonalenie umiejętności dokonywania wyboru aktywności w czasie wolnym

OBSZAR: TO, CO MNIE WSPIERA

- nabywanie i doskonalenie umiejętności komunikowania się w sposób werbalny i pozawerbalny w dostępny dla ucznia sposób
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji oraz radzenia sobie z nimi w akceptowany sposób
- rozwijanie motoryki małej i dużej
- stymulowanie procesów poznawczych
- rozwijanie motywacji do podejmowania aktywności
- rozwijanie zainteresowań uczniów zgodnie z ich preferencjami
- nabywanie i doskonalenie umiejętności w zakresie podstawowych umiejętności matematycznych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności w zakresie pisania i czytania zgodnie z możliwościami uczniów

Treści nauczania mogą wykraczać poza wymienione obszary w zależności od potrzeb i możliwości uczniów. Nauczyciel ma prawo wyboru, w tym do zawężania i poszerzania treści, które uzna za korzystne dla rozwoju ucznia.

METODY, FORMY I ŚRODKI REALIZACJI PROGRAMU

W pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym wykorzystuje się różnorodne metody, formy i środki w zależności od potrzeb i możliwości psychofizycznych uczniów oraz rodzaju przekazywanych treści. Doboru odpowiednich metod, form i środków dokonuje nauczyciel po wnikliwym rozpoznaniu potrzeb, możliwości i poziomu funkcjonowania ucznia.

METODY:

Metody podające:

- wyjaśnienie
- opis, opowiadanie
- pogadanka
- rozmowa

Metody eksponujące:

- pokaz
- wystawa
- film, program telewizyjny, prezentacja multimedialna
- prace uczniów

Metody praktyczne:

- ćwiczenia
- zajęcia praktyczne

FORMY PRACY:

- indywidualna
- grupowa
- zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- naturalne – np. okazy rzeczywiste, przedmioty codziennego użytku, rekwizyty
- techniczne – np. magnetofon, komputer wraz z osprzętem
- symboliczne – np. plansze, symbole, ilustracje, znaki, rysunki
- narzędzia do technik plastycznych i piśmienniczych

WARUNKI I SOSÓB REALIZACJI PROGRMU

Wszystkie działania dydaktyczno - wychowawcze z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym wymagają od nauczyciela odpowiedniego doboru form, środków i metod uwzględniających indywidualny tok pracy oraz tempo i poziom rozwoju każdego ucznia.

Podstawą planowanej działalności edukacyjnej nauczyciela jest model nauczania i wychowania całościowego, sytuacyjnego, zintegrowanego, uwzględniającego wielozmysłowe poznanie otaczającej rzeczywistości.

Planując pracę z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym należy przede wszystkim uwzględnić rzeczywisty poziom rozwoju ucznia, możliwości i potrzeby komunikacyjne, jego zainteresowania, preferencje, uzdolnienia i mocne strony.

Wszystkie, nawet niewielkie, postępy ucznia powinny być wzmacniane pozytywnie, natomiast brak postępów nie podlega wartościowaniu negatywnemu.

Ocenianie bieżące funkcjonowania ucznia prowadzone jest podczas spotkań zespołu nauczycieli i specjalistów